

PFU-SAK NR. 228/08

KLAGER: Advokat Kari Anne Lang-Roe, Vikborg, Rein & Co
p.v.a. Agder OPS Vegselskap

ADRESSE: Postboks 1513 Vika, 0117 Oslo

TELEFON/TELEFAX: 22827500/22827501

PUBLIKASJON: Fædrelandsvennen

PUBLISERINGSDATO: 04.11.2008

STOFFOMRÅDE: Næringsliv / arbeidsforhold

GENRE: Nyhetsartikkel

SØKERSTIKKORD: Samtidig imøtegåelse, kontroll av opplysninger

REGISTRERT: 13.11.2008

BEHANDLET I SEKR.: 17.11.2008; tilsvarende innledet

BEHANDLES I PFU: 24.02.2009

FERDIGBEHANDLET: 24.02.2009

BEHANDLINGSTID: 101 dager

KLAGEGRUPPE: Bedrift (advokatklage)

PFU-KONKLUSJON: Brudd på god presseskikk

HENVISNING VVPL.:

RETTSBEHANDLING:

OMTALE/ANONYM.:

MERKNADER: OPS-modellen: Den norske OPS-modellen medfører at det samlede ansvar for prosjektering, bygging, finansiering samt drift og vedlikehold overføres fra det offentlige (Statens vegvesen) til en privat aktør. OPS står for Offentlig Privat Samarbeid.

SAMMENDRAG:

Fædrelandsvennen hadde tirsdag 4. november 2008 en helsides nyhetsartikkel med følgende tittel:

«Nye E 18: Stortingsmann møtte pengelens og oppgitte ungarske arbeidere.
- Krever E 18-gransking»

Ingress:

«Etter flere dødsulykker, lovbrudd og manglende lønnsutbetaling på E 18-anlegget krever stortingsrepresentant Freddy de Ruitter full gjennomgang av prosjektet.»

Videre i teksten:

«- Jeg vil drøfte motorveiprojektet med regjeringsmedlemmer og departementene. Nye E 18 på Sørlandet fremheves som et glansbilde for OPS-modellen. Det kan være grunnlag for full gjennomgang av prosjektet. Det er ikke sikkert dette er den beste måten å bygge veier på i Norge, sier Freddy de Ruitter. Ap-politikeren fra Arendal er opprørt over ulykkene, lovbruddene og anleggsarbeideres kamp for rett lønn. (...) I helgen møtte han ungarske E 18-arbeidere, som for lånte penger har

kjørt 2000 kilometer til Norge i håp om å få restlønnen for jobben på Norges største veiprojekt. De er her for tredje gang.

Skuffet. – Vi er veldig skuffet over det norske systemet. Nordmenn virker godtroende. Vi er blitt lurt. Om noe slikt hadde skjedd i Ungarn ville sjefen vært buret inne for lenge siden, sier Chordas Attila, en av veteranene i det omstridte bemanningselskapet Degus Bau.»

Videre i artikkelen retter både de tre ungarerne og stortingsrepresentanten kritikk både mot Agder OPS Vegselkap og Degus Bau.

«Degus Bau utleverer ikke nødvendige papirer slik at jeg kan få dagpenger eller ny jobb i Ungarn, sier Istvan Telek. Manglende dokumentasjon fra Degus Bau hindrer Chordas Attila og Weimert Rezsö i å få ledighetstrygd i Norge. De tre mener å ha til gode nær en halv million kroner.

Trussel. – Vi fikk aldri lønns slipper. Derfor gikk det lang tid før vi forsto at deler av lønna forsvant og timetallet ble endret, sier Chordas Attila. (...) – Vi ble også truet med sparken hvis vi nektet å signere på forskuddspapir. Penger fikk vi ikke. Da vi nylig var på Degus hovedkontor, ble vi forelagt et papir om at vi måtte betale reise og opphold selv. Jeg har aldri undertegnet et slikt dokument. Men vi signerte jo en haug med dokumenter, også blanke ark, sier Attila.

Artikkelen avsluttes slik:

«- Dette er en grøsser fra virkeligheten. Det er pinlig å være norsk, svarer Freddy de Ruiter, etter å ha hørt ungarernes historie.»

Artikkelen inneholdt også en såkalt faktarute:

- «I halvannet år har Fædrelandsvennen fulgt ungarske E 18-arbeideres lønnskamp.
- Bemanningselskapet Degus Bau leide ut folk til den tyske entreprenøren Meister.
- Ungarske Degus Bau drives av tyskeren Jörg Wursach, med avdeling i Norge.
- Da Meister ga seg mistet Degus Bau kontrakten og 100 ungarere ble sendt hjem.
- 60 av dem er reengasjert av Bilfinger Pihl (CJV E 18) via tyske Makon.
- Makon har samme adresse som Degus Bau, men eies av Jörg Wursachs kone.»

Artikkelen var illustrert med et foto av de tre ungarerne i samtale med den omtalte stortingsrepresentanten. Bildetekst:

«LETTET: De tidligere E 18-arbeiderne Wimert Rezsö, Chordaz Attila og Istvan Telek fra Ungarn var lettet da stortingsrepresentant Freddy de Ruiter kom for å høre om deres problemer. De tre har fått leie ei hytte i Grimstad, men vet ikke hvor lenge de har råd til å bo der.»

I tillegg til artikkelen over var det også en underartikkel som inneholdt synspunkter fra Fellesforbundet.

KLAGEN:

Klager er Agder OPS Vegselskap via advokat. Innledningsvis i klagen klargjøres de ulike rollene i vegprosjektet:

«Agder OPS Vegselskap utfører byggherreoppgaver for utbyggingen av E18 mellom Kristiansand og Grimstad og forestår finansiering, bygging og drift av veganlegget i 25 år. Totelentreprenør for prosjektet er CJV E18, som er et internasjonalt arbeidsfelleskap. CJV E18 har tidligere benyttet entreprenørselskapet Reinhold Meister som underleverandør. Meister har igjen leiet inn ca. 100 ungarske arbeidere gjennom det ungarske selskapet Degus Bau. Degus Bau har hovedkontor i Ungarn, men benyttet norsk regnskapsfører, norsk revisor og norsk advokat.»

Klager opplyser at Fædrelandsvennen har omtalt forholdene til de ungarske arbeiderne i en rekke artikler siden 2007, blant annet i en serie på ni artikler våren 2008. Klagen omfatter imidlertid kun artikkelen det er referert fra over. I klagebrevet heter det:

«Arbeiderne kommer i intervjuet med grove påstander om utpressing og dokumentforfalskning. Dette er så sterke beskyldninger at Fædrelandsvennen skulle innhentet kommentar fra Degus Bau, Agder OPS Vegselskap, eller andre representanter for utbyggerne før de trykket artikkelen.»

Det anføres også i klageen at opplysninger er feilaktige og at avisen «tilsynelatende ikke har gjort noe for å kontrollere opplysningene om forfalskninger» fra ungarernes side er korrekte. I den sammenheng vises det i klagen til Vær Varsom-plakatens punkt 3.2 om kontroll av opplysninger. Det anføres i klagebrevet at ungarernes ansettelsesforhold er vesentlig annerledes enn hva som blir hevdet i den påklagede artikkelen. Klager hevder videre at Fædrelandsvennen er kjent med rapporter fra internrevisjonen i Statens vegvesen som konkluderer i strid med det de tre intervjuede ungarerne hevder.

Klageren mener også at det foreligger brudd på Vær Varsom-plakatens punkt 4.4, om titler og ingresser som går lenger enn det er dekning for i stoffet. Det vises til ingressen, der det heter:

«Etter flere dødsulykker, lovbrudd og manglende lønnsutbetaling på E 18-anlegget krever stortingsrepresentant Freddy de Ruiten full gjennomgang av prosjektet.»

Det vises til at påstandene «setter Agder OPS Vegselskap i et meget uheldig lys. De to dødsulykkene på strekningen er knyttet til trafikkhendelser. Dette har ikke noe med lønns- og arbeidsforholdene til de ungarske arbeiderne».

SPØRSMÅL OM PARTSFORHOLD:

Sekretariatet tok, på bakgrunn av formuleringer i klagen, kontakt med klageren med spørsmål om samtykke, idet sekretariatet antok at det omtalte ungarske firmaet kan oppfattes som den som kritikken i den påklagede artikkelen primært er rettet mot. Klageren (advokaten) har understreket at Degus Bau er kjent med klagen, og at firmaet via sin advokat vil delta i klagebehandlingen. Advokaten anfører også at Agder OPS Vegselskap er ansvarlig for det omtalte prosjektet.

Forsøk på å løse saken i minnelighet førte ikke fram.

TILSVARSRUNDEN:

Fædrelandsvennen sier seg enig med klageren i at Agder OPS Vegselskap burde fått mulighet til å imøtegå påstander i den påklagede artikkelen som sto på trykk i avisen 4. november 2008. Avisen finner samtidig grunn til å understreke at vegutbyggingen mellom Grimstad og Kristiansand er av et omfang og av en kostnad som gjør at «en seriøs regionavis må følge prosjektet tett og kritisk». Avisen ber derfor Pressens Faglige Utvalg klargjøre at konklusjonen i klagesaken kun gjelder den påklagede artikkelen og ikke generelt om avisens omtale og dekning av vegprosjektet.

Partene har ikke hatt ytterligere kommentarer.

PRESSENS FAGLIGE UTVALG UTTALER:

Klagen gjelder en artikkel i Fædrelandsvennen i november 2008 om arbeids- og ansettelsesforhold for ungarske arbeidere ved utbyggingen av ny E18 mellom Grimstad og Kristiansand. Klageren, Agder OPS Vegselskap, mener at avisen skulle gitt selskapet anledning til i møtegå påstandene fra tre ungarske arbeidere i den påklagede artikkelen. Dessuten mener klageren at avisen ikke i tilstrekkelig grad har kontrollert om påstander i artikkelen er korrekte. Klageren mener også at det ikke er dekning for ingressen i stoffet.

Fædrelandsvennen er enig med klageren i at man burde gitt mulighet til samtidig møtegåelse, i tråd med kravene i Vær Varsom-plakten. Avisen understreker imidlertid at det er snakk om en meget stor utbygging som dekkes løpende, og at man som en seriøs regionavis må følge prosjektet tett og kritisk.

Pressens Faglige Utvalg vil understreke det sentrale pressetiske prinsippet i journalistikken, om å la den som blir angrepet bli gitt muligheten til å ta til motmæle. Dette gjelder også selv om det er et åpenbart misforhold i ressurser og makt mellom partene. I tillegg vil utvalget, på generelt grunnlag, minne om den nære sammenhengen mellom møtegåelsesretten og kravet i journalistikken om å være kritisk i valg av kilder og å kontrollere opplysninger som gis. Dette er formulert i Vær Varsom-plakatens punkt 3.2.

I det foreliggende tilfellet dreier de framsatte påstandene seg om alvorlige forhold, som - om de er korrekte - også kan være straffbare. Utvalget har ingen kunnskap om hva som er korrekt eller ikke i påstandene fra de ungarske kildene, men er ikke i tvil om at de utløser en åpenbar rett for klageren til å ta samtidig til motmæle, slik det er beskrevet i Vær Varsom-plakatens punkt 4.14. Der heter det blant annet: «De som utsettes for sterke beskyldninger skal såvidt mulig ha adgang til samtidig møtegåelse av faktiske opplysninger.» Utvalget registrerer også at avisen er enig i at man skulle gitt klageren en slik mulighet.

Fædrelandsvennen har brutt god presseskikk.

Oslo, 24. februar 2009

John Olav Egeland
Halldis Nergård, Kirsti Nielsen, Hege Lyngved Odinsen,
Ingeborg Moræus Hanssen, Camilla Serck-Hanssen, Henrik Syse